

СЕКЦІЯ 5
ІННОВАЦІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ БІРЖОВІЙ СФЕРІ
ТА БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 336.7

Зарічна Надія
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Тернопіль, Україна

Nadiia Zarichna
Phd (Economics)
Associate Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ В УКРАЇНІ
FINANCIAL ASPECTS OF NEO-BANKS OF THE DEVELOPMENT IN UKRAINE

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, трансформаційні процеси в глобальному економічному просторі, зміни у розвитку фінансової системи призвели до появи необанків, або як по-іншому їх називають «віртуальних банків», які функціонують в режимі реального часу, проте не прив'язані до певного місця і не мають відділень. Ці інноваційні бізнес-моделі банківського сектору пропонують своїх клієнтам широкий спектр послуг від розрахункового обслуговування і до біржових операцій. Враховуючи тенденції цифрової трансформації ринку банківських послуг, впровадження сучасних інноваційних технологій у реалізації фінансових послуг, активне користування соціальними мережами спостерігаємо стрімке збільшення кількості клієнтів необанків у сфері мобільного банкінгу. З огляду на ці обставини, актуальності набуває дослідження розвитку необанків в Україні, а також фінансових аспектів їх функціонування.

Процес створення, функціонування та розвитку необанків досліджували у своїх працях такі науковці, як: А. Березан, О. Верней, Д. Колесник, Н. Корх, Теслюк, М. Томашівська та інші вчені. Однак не розкритими залишаються питання щодо фінансових аспектів розвитку необанків в Україні, що підсилює актуальність обраної теми.

Метою статті є дослідження створення необанків в Україні, особливості їх розвитку, а також розкриття їх фінансових аспектів функціонування.

Необанки, або ж банки нового типу – це фінансово-кредитні установи з розширеною сучасною функціональністю, що здійснюють свою діяльність через мережу Internet та мобільний банк, працюють в онлайн-режимі на нових технологічних платформах. Функціонують на тих самих умовах, що і традиційні банки, а саме шляхом отримання банківської ліцензії, або отримання ліцензії уже існуючого банку.

Наразі в Україні діють декілька цифрових банків: Monobank, Sportbank, Todobank, O.Bank, Neobank, Izibank, Банк Власний Рахунок, однак всі вони є цифровими додатками до звичайного банку. Створення цих банків відбувалося за фінансування їхнього материнського банку, а саме: для Monobank – АТ «Універсал Банк», для Sportbank – ПАТ «Оксі Банк», для Todobank – АТ «Мегабанк», для O.Bank – АТ «Ідея Банк», для Neobank – ПАТ «АКБ «Конкорд», для Izibank – АТ «ТАСКОМБАНК» та для Банку Власний Рахунок – ПАТ «БАНК ВОСТОК» [1].

З вище перелічених необанків, найбільш популярним і прибутковим є Monobank. Успіх Монобанку пояснюється їх розробником – компанією Fintech Band. У 2023 році Американська медіагрупа CNBC включила Monobank до глобального рейтингу ТОП-200

фінтех-компаній світу [2]. Категорії включають необанкінг, цифрові платежі, цифрові активи, цифрове фінансове планування, цифрове управління капіталом, альтернативне фінансування, почергове кредитування, цифрові банківські рішення, цифрові бізнес-рішення. Для кожного окремого сегмента ринку було відібрано від 5 до 40 компаній. Монобанк фігурує в категорії «Необанкінг».

У січні 2022 р. французька фін-тех-компанія Qonto відкрила небанк в Україні. Qonto – це небанк для підприємців, що обслуговує малий та середній бізнес та фрілансерів. У 2022 р. Qonto залучив 552 млн доларів інвестицій в раунді D. Це найбільший проєкт в історії Франції, інвесторами виступають Tiger Global і TCV [3].

Слід виділити ще один небанк Revolut, який нещодавно почав працювати в Україні, його розробником є українець - Влад Яценко, який планує поглинути усю сферу онлайн-банкінгу в Східній Європі. У 2021 році Revolut став найдорожчим стартапом Великої Британії, залучивши \$800 млн за оцінки \$33 млрд. Той же рік став першим прибутковим для небанку – £26,3 млн. За останні два роки кількість клієнтів Revolut зросла більш як удвічі – до 25 млн, проте їх амбітний план: 10 млн клієнтів на всю Азію до 2025 року. Фінтех-сервіс працює в 35 країнах і пропонує десятки послуг – від переказів грошей в будь-якій валюті до криптовалюти. Наразі ключова подія для Revolut – отримання банківської ліцензії у Великій Британії. Із початком повномасштабної війни Revolut у рекордний для себе термін запустив можливість користуватися небанком для українців. Наразі у небанку приблизно 450 000 відкритих рахунків і десь 100 000 активних користувачів з України [4].

Сучасний стан розвитку небанків в Україні характеризується позитивною динамікою до зростання і наближається до 10 віртуальних банків. Цьому слугує ряд переваг: відсутність структурних підрозділів та банківських відділень дозволяє клієнтам швидко, без затрат додаткового часу і зусиль вирішити усі свої фінансові питання; цілодобовий доступ до фінансово-кредитних ресурсів дозволяє клієнтам 24/7 проводити операції купівлі-продажу та залучати нових контрагентів до свого бізнесу; немає географічної прив'язки до місця розташування та ін. До недоліків можемо віднести низький рівень довіри у населення до такого типу банків, фінансова неграмотність, низький рівень доступу до цифрових технологій та ін. Перспективою подальших досліджень є розроблення дієвих інструментів розвитку та функціонування небанків в Україні, а також механізму їх взаємодії з іншими учасниками фінансового ринку для досягнення синергетичного ефекту.

Перелік використаних джерел:

1. Іршак, О., Творидло, О. (2022). РОЗВИТОК НЕОБАНКІВ В УКРАЇНІ. Економіка та суспільство, (36). URL <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-10>
2. Український небанк увійшов до світового рейтингу фінтехів. Фінансовий клуб. URL <https://finclub.net/ua/news/ukrainskyi-neobank-uviihov-do-svitovoho-reitynhu-fintekhiv.html>
3. Французький небанк Qonto заходить в Україну. Фінансовий клуб. URL <https://finclub.net/ua/news/frantsuzkyi-neobank-vykhodyt-na-rynok-ukrainy.html>
4. Як побудувати світовий фінансовий супермаркет. Інтерв'ю із Владом Яценком, співзасновником британського небанку Revolut. Інтернет-видання Журнал Forbes Ukraine. URL <https://forbes.ua/company/yak-pobuduvati-svitoviy-finansoviy-supermarket-intervyu-vlada-yatsenka-spivzasnovnika-britanskogo-neobanku-revolut-02032023-11785>